

Intressepolitiska huvudfrågor

Fastställda vid kongressen 1-3 juni 2022

Bakgrund

En av Riksförbundet HjärtLungs kärnverksamheter är opinionsbildning med målet att vårt samhälle ska vara ett samhälle för alla. Organisationens värderingar, kunskap, handlingskraft och gemenskap understryker vikten av opinionsbildning. Riksförbundet HjärtLung arbetar, i enlighet med ett [kongressbeslut från 2013](#), med att hålla förbundets samhällspolitiska program uppdaterat. Under förarbetet till revideringen av programmet identifierades behovet att särskilja förbundets intressepolitiska frågeställningar från den samhällspolitiska grund förbundet gemensamt beslutat.

Tidigare samhällspolitiska program har innehållit både den samhällspolitiska inriktningen och specifika intressepolitiska frågor. Programmen har på detta sätt varit en blandning av motiveringar av riksförbundets intentioner (*varför* riksförbundet anser att en fråga viktig) och konkreta intressepolitiska åtgärder för att nå målen (*vad* riksförbundet anser bör göras). Detta har medfört att förbundet visserligen är fritt att även inkludera andra intressepolitiska frågor i sitt dagliga arbete än de som är beslutade i det nuvarande samhällspolitiska programmet, men har även inneburit att vissa intressepolitiska frågor med tiden blivit mindre relevanta. Anledningar till detta kan vara att förbundet har nått framgång med sin opinionsbildning eller att andra omvärldsfaktorer har förändrats. Ett exempel på det sistnämnda är covid-19-pandemin och coronavirusets plötsliga påverkan för förbundets medlemmar och att sjukvårdsdebatten på kort tid förändrades och tog en annan riktning.

1

Behovsanalys och demokratisk förankring

För att vara relevanta i vår opinionsbildning är det viktigt att riksförbundet bevakar den sjukvårdspolitiska debatten och verkar för förändringar som ligger i linje med medlemmarnas intressen. Det finns därför ett ökat behov av att kunna följa den intressepolitiska omvärldens ständiga vågsvall och dynamiskt anpassa riksförbundets intressepolitik. Detta är viktigt för att kunna driva frågor som är relevanta och betydelsefulla för riksförbundets medlemmar. Riksförbundet har samtidigt också en skyldighet att fortsatt vara fast förankrade vid den samhällspolitiska grund som beslutats av kongressen, manifesterad i riksförbundets stadgar, policyer och ramverk.

Förbundsstyrelsens slutsats blir därför att det samhällspolitiska programmet bör fungera som en grund i förbundets fortsatta samhällspolitiska arbete. Det bör utgå från riksförbundets grundläggande värderingar och deklarerar till omvärlden *varför* förbundet tycker att en viss fråga är viktig. Det samhällspolitiska programmet bör också ta sin utgångspunkt i ett medlems- och patientperspektiv, med individens behov i centrum, om hur det är att leva med långvarig sjukdom i samhället och i mötet med vården.

De intressepolitiska frågorna är riksförbundets opinionsbildande arbete och berättar *vad* riksförbundet tycker bör göras i specifika sakfrågor. Medlemmarnas behov och åsikter kartläggs genom till exempel enkätundersökningar. Frågorna ska ha en koppling till det demokratiskt beslutade samhällspolitiska programmet. Kopplingen däremellan kan beskrivas med nedanstående bild, med det samhällspolitiska programmet i botten och med de intressepolitiska frågorna som en boj som aldrig kan driva långt ifrån grunden:

I och med att de intressepolitiska sakfrågorna separeras från det samhällspolitiska programmet, är det viktigt att det även i fortsättningen finns en stark koppling till förbundets demokratiska process och ytterst förbunds kongressen.

Förbundsstyrelsen ser därför ett behov av att förbunds kongressen, som högsta beslutande organ, ges möjlighet att peka ut den intressepolitiska inriktningen för den kommande kongressperioden. Den intressepolitiska inriktningen, föreslagen av förbundsstyrelsen, är tänkt att vara vägledande för nästa kongressperiod, men utesluter inte att riksförbundet även driver andra relevanta frågor utifrån behov och omvärldsbevakning. Förbundsstyrelsens förhoppning är att de föreslagna

huvudfrågorna leder till att föreningarna engagerat diskuterar, debatterar och påverkar frågorna på egen hand lokalt och regionalt.

Riksförbundet säkerställer således sin demokratiska förankring på följande sätt:

- Det samhällspolitiska programmet blir även fortsatt en utgångspunkt som deklarerar för omvärlden varför förbundet tycker att våra frågor är viktiga.
- Förbunds kongressen beslutar genom ombuden inriktningen på intressepolitiken.
- Förbundskansliet stämmer av medlemmarnas åsikter genom till exempel enkätundersökningar.

Föreslagen intressepolitisk inriktning 2022 – 2025

En mer personcentrerad vård

Riksförbundet HjärtLung har sedan 2017 arbetat för en mer personcentrerad vård; att vård, behandling och rehabilitering ska ske i samråd mellan patient och hälso- och sjukvårdspersonal i ett partnerskap. Många som har en hjärt-, kärl- eller lungsjukdom, är sjuka under lång tid, kanske för resten av livet. Då handlar det om att skapa ett bra och rikt liv med de förutsättningar som sjukdomen innebär. Personcentrerad vård är ett etiskt förhållningssätt där patienten ses som en person med förmågor och resurser som är viktiga för en framgångsrik behandling. Viktiga delar är bland annat att vården präglas av kontinuitet, samordning, fast vårdkontakt, tillgång till patientutbildning och att den sker i samråd med patienten.

En mer jämlik vård utan omotiverade skillnader

Riksförbundet HjärtLung driver på för att vården ska vara jämlik. Jämlik vård innebär att vården inte ska präglas av omotiverade skillnader. Omotiverade skillnader är sådana som inte kan förklaras av medicinska bedömningar eller olika behov. Det innebär inte att vården ska vara precis lika för alla eftersom patienter har olika förutsättningar. I stället ska den med det störst behov ges företräde till vården enligt Hälso- och sjukvårdslagen.¹ Flera myndigheter har konstaterat att personer med hjärt- och kärlsjukdom är överrepresenterade som patientgrupp för omotiverade skillnader i vård, behandling och bemötande. Det finns även en överrepresentation av geografiska skillnader samt skillnader mellan könen.² Frågan har betydelse för riksförbundets alla medlemmar.

¹ [Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\) Svensk författningssamling 2017:2017:30 t.o.m. SFS 2021:648 - Riksdagen](#) 3 kap. 1 §.

² [PM-2013-3-Hur-kan-man-identifiera-omotiverade-väsentliga-skillnader-i-vården \(3\).pdf](#) s.18

Tillgång till en bra uppföljning samt en god primär- och sekundärprevention

Riksförbundet HjärtLung vill förbättra uppföljningen samt sekundärpreventionen, det vill säga behandling av riskfaktorer inklusive ohälsosamma levnadsvanor. Detta är en väsentlig del av behandlingen och syftar till att förhindra försämring, minska återinsjuknande samt att förbättra patienternas livskvalitet. Under pandemin fick 26 000 färre patienter sin lungfunktion mätt med spirometri 2020 jämfört med 2019.³ Endast 5,5 procent av hjärtinfarktpatienter deltar idag i ett individanpassat fysiskt träningsprogram utformat av fysioterapeut. Inom hjärtvården finns det stor variation i måluppfyllelsen utifrån utbildningsnivå och inkomst, talande för såväl geografisk som socioekonomisk ojämlikhet i vården.⁴ Andra insatser som varierar stort i landet är skriftlig information om levnadsvanor och riskfaktorer vid utskrivning från sjukhuset. Att få tillgång till bästa möjliga behandling är livsviktigt för våra medlemmar. Förbundet har även en viktig uppgift i arbetet med primärprevention. Genom att utbilda och opinionsbilda kring levnadsvanornas betydelse för hälsan kan vi förhindra att människor insjuknar i hjärt-, kärl och lungsjukdomar.⁵

Ett utökat högkostnadsskydd som inkluderar tandvård

Riksförbundet HjärtLung driver frågan om att tänderna är en del av kroppen och att tandvården ska ingå i högkostnadsskyddet. Förbundets medlemmar är ofta äldre personer (75+) och lever med kroniska sjukdomar som inte sällan relaterar till tandhälsa. Ett jämlikt tandvårdssystem ska kunna ge förutsättningar för att alla, oavsett ekonomiska förutsättningar, både kan förebygga och på bästa sätt ta hand om sin tandhälsa. För att uppnå en större jämlikhet bör tandvårdssystemet även utformas på ett sätt som minskar risken för regionala skillnader.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta:

Att bifalla propositionen om intressepolitiska huvudfrågor.

³ [Stor minskning av patienter som fått vård enligt nationella riktlinjer under pandemin - Socialstyrelsen](#)

⁴ [Ny riktlinje i hjärtvården ska minska ojämlikheten i vården \(hjärt-lung.se\)](#)

⁵ Meningarna om primärprevention lades till enligt beslut på förbundets kongress 2022.